

Palvelusopimus vuodelle 2020

1 Osapuolet

1.1 Heinolan kaupunki (kunta)

1.2 Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (kuntayhtymä)

2 Palvelusopimuksen tausta ja tarkoitus

Kuntalain (410/2015) 55.1 §:n mukaan kuntayhtymä perustetaan kuntien välisellä valtuustojen hyväksymällä sopimuksella (perussopimus). Perussopimuksessa ilmaistu jäsenkuntien tahto on kuntayhtymän toiminnan lähtökohta.

Kuntayhtymän perussopimuksessa on päätetty, että kuntayhtymä ja kukin jäsenkunta laativat vuosittain palvelusopimuksen. Perussopimuksen 20 §:n mukaan ”Palvelusopimus on yhtymän ja jäsenkunnan välinen vuotuinen sopimus siitä mitä palveluja yhtymä jäsenkunnalle tuottaa ja kuinka paljon jäsenkunta tästä maksaa. Palvelusopimuksessa tulee esittää keskeiset muutokset toiminnassa ja taloudessa ja henkilöstössä sekä yhtymälle asetettavat yhteiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet palvelusopimusta koskevan vuoden osalta. Palvelusopimukset seuraavaa vuotta varten on solmittava kuluvan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.”

Voimassa olevan lainsäädännön perusteella kuntayhtymä järjestää erikoissairaanhoidon ja ensihoidon. Päijät-Hämeen alueella kunnat (pl. Heinolan kaupunki ja Sysmän kunta) ovat siirtäneet vapaaehtoisesti kuntayhtymälle peruspalveluiden ja ympäristöterveydenhuollon järjestämismääräyksiin. Lisäksi kuntayhtymä tuottaa muita palveluita. Osa palvelutuotannosta on sidoksissa osittain olevissa yhtiöissä.

Kuntayhtymän kuluihin vaikuttavat palveluiden kysyntä, asiakaskohtaisten palvelusuunnitelmien sisällöt sekä palveluiden tuotantokustannukset ja ostohinnat. Palveluiden kysyntään voivat kunta ja kuntayhtymä vaikuttaa yhdessä ja erikseen. Kuntayhtymä palvelee asiakkaitaan kokonaistaloudellisesti edullisella ja vaikuttavalla tavalla sekä järjestää yksittäiset palvelut mahdollisimman alhaisella hinnalla.

Tähän sopimukseen kirjataan tärkeimmät toimenpiteet, joilla kunta ja kuntayhtymä vaikuttavat yhdessä kunnan asukkaita palvelevan julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan ja talouteen. **Kustannuksien kasvun rajoittaminen ja palvelutuotannon turvaaminen ovat yhteisiä tavoitteita, joissa onnistuminen vaatii toimia kummaltakin osapuolelta.**

3 Ennuste väestön määrän, ikärakenteen ja palvelutarpeen muutoksista kuntayhtymän toimialueella vuonna 2020

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan kuntayhtymän toimialueen väestön määrä muuttuu +136 asukasta. Väestönmuutos 31.12.2018 ->30.7.2019 on ollut -219 asukasta. Kuntayhtymän laatiman Ikääntyneiden palveluiden skenaarioennusteen mukaan yli 75-vuotiaiden määrä lisääntyy 20.167 -> 21.241 eli 1.074 (+5,3 %) ja yli 85-vuotiaiden määrä lisääntyy 5406 -> 5574 eli 168 (+3,1 %). Syntyneiden määrän vuonna 2019 ennustetaan olevan 1437, joka on 165 (-10,3 %) vähemmän kuin vuonna 2018.

THL:n arvion mukaan palvelutarpeen kasvuun perustuva laskennallinen kustannusnousu vuoteen 2030 saakka on keskimäärin 1,13 % vuodessa.

4 Kunnan väestön määrän ja ikärakenteen muutos

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vuonna 2020 Heinolan kaupungin väestön määrän muutos on 116 asukasta (-0,6 %). Väestönmuutos 31.12.2018 ->30.7.2019 on ollut -99 asukasta (-0,5 %). Syntyneiden määrän vuonna 2019 ennustetaan olevan 91, joka on 5 (-5,2 %) vähemmän kuin vuonna 2018.

Kuntayhtymän laatiman Ikääntyneiden palveluiden skenaarioennusteen mukaan yli 75-vuotiaiden määrä lisääntyy 2779 -> 2894 (+4,1 %) ja yli 85-vuotiaiden määrä lisääntyy 752 -> 779 (+3,6 %).

5 Kuntayhtymän toiminta ja talous vuonna 2020

Kuntayhtymä järjestää toimialueellaan järjestämismääränsä kuuluvat palvelut lainsäädännön ja valtakunnallisten sopimuksien vaatimuksien mukaisesti.

Hallitus on 6.8.2019 päättänyt toteuttaa 15 miljoonan euron kulujen leikkauksen, joka kohdistuu kaikkiin kululajeihin ja toimintoihin sekä kaikkien omistajakuntien alueella oleviin palveluihin vuonna 2020. Lisäksi kuntayhtymä valmistelee muutosohjelmaa, jonka toteuttaminen vaikuttaa talouteen vuosina 2020-2024.

Kuntayhtymän hallitus on 26.8.2019 päättänyt, että talousarvion valmistelun yhtenä lähtökohtana on kuntamaksuosuuksien summa 661,9 miljoonaa euroa. Luku perustuu vuoden 2019 viiden (5) kuukauden toteuman perusteella laskettuun kuntamaksuosuuksien koko vuoden toteumaennusteeseen. Tähän lukuun on lisätty 1,0 prosenttia. Vuoden 2019 yhdeksän (9) kuukauden toteuman perusteella laadittuun ennusteeseen (661,4 miljoonaa euroa) verrattuna nousua on 0,1 prosenttia.

Talousarvio on valmistelussa. Tässä vaiheessa (14.11.2019) toimintatuottojen summa on 773,9 miljoonaa euroa ja toimintakulujen summa 763,8 miljoonaa. Arvio poistoista ja rahoituskulujen netosta on 13,2 miljoonaa euroa. Poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi olisi muodostumassa 3,0 miljoonaa euroa. Kuntayhtymän muutosohjelmassa esitettävillä toimenpiteillä katetaan syntyvässä oleva alijäämä.

6 Kuntayhtymän toiminnalliset muutokset kunnan alueella

Kuntayhtymän muutosohjelma sekä siihen integroitava maakunnan palveluverkon tarkastelu vaikuttavat palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen. Kuntayhtymä tekee päätöksen muutosohjelmasta vuoden 2019 loppuun mennessä. Kuntayhtymän hallitus on 30.9.2019 päättänyt lähettää Sote-asemien maakunnallisen palveluverkkorakennesityksen lausunnon kuntiin. Kuntalausuntojen jälkeen kuntayhtymä päättää palveluverkosta. Palveluverkkoselvitys ei suoraan vaikuta Heinolan kaupungin alueella oleviin palveluihin. Ensihoidon järjestäminen perustuu maakunnalliseen palvelutasopäätökseen.

7 Kunnan ja kuntayhtymän yhteistoiminta

Luku 7 koskee Heinolaa ainoastaan soveltuvin osin. Luvussa mainitut asiat kuitenkin vaikuttavat välillisesti kuntayhtymän järjestämisvastuulla oleviin palveluihin myös Heinolan osalta.

7.1 Asuminen

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni asukas voi asua omassa kodissaan.

Kunta vastaa siitä, että tarjolla on riittävästi esteettömiä asuntoja oikeissa paikoissa, jotta voidaan minimoida palveluasumisen ja kotihoidon tarvetta. Tarvittaessa kunta vaikuttaa muun muassa maankäytön ja kaavoituksen keinoin soveltuvien asuntojen tarjontaan.

7.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Tavoitteena on, että asukkaiden tarve korjaaviin sosiaali- ja terveyspalveluihin vähenee ja tätä kehitystä voidaan yhdessä seurata.

Kaikkein eniten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen vaikuttaa kunnan toiminta ja kuntien välinen yhteistyö. Kuntamaksuosuuteen sisältyvällä määrärahalla kuntayhtymä tuottaa asiantuntijapalveluita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudesta on sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjän roolin arvioitu olevan 12-20 %. Nykyisessä toimintaympäristössä kuntien rooli on aivan keskeinen ja kunnilla on käytössään parhaat Kuntalain mukaiset keinot. Kunta voi parhaiten vaikuttaa terveyden hyvinvoinnin edistämiseen kaavoituksen, joukkoliikenteen, sivistystoimen, työllisyyden hoidon, elinkeino- ja koulutuspolitiikan, joukkoruokailun, vapaa-ajan harrastusten tukemisen ja monilla muilla keinoilla.

7.3 Lapsiperheiden palvelut

Tavoitteena on mitattavasti edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja vähentää heidän tarvettaan korjaaviin sosiaali- ja terveystalviin. Lapsen hyvinvoinnista ensisijaisesti vastuussa olevia vanhempia ja huoltajia tuetaan heidän kasvatustehtävässään.

Sekä kunnat että kuntayhtymä osoittavat resursseja perhekeskustoimintaan, joka perustuu systeemille työtölle ja johtamiselle. Yhtymä koordinoi maakunnallista LAPE-kehittämistä.

Kuntayhtymä teettää yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa lapsiperhepalveluiden asiantuntija-arvion, jonka tärkeimpänä tavoitteena on löytää keinoja palvelujärjestelmän kustannusvaikuttavuuden ja asiakaslähtöisyyden parantamiseksi. Arviointityö kehittämisehdotuksineen valmistuu viimeistään 14.2.2020.

7.4 Työllisyyden hoito

Tavoitteena on parantaa ihmisten hyvinvointia, lisätä työvoiman tarjontaa sekä minimoida kunnalle tulevia työmarkkinatukimaksuja.

Kunta toteuttaa muita työllistymistä edistäviä palveluita yhdessä TE-toimiston kanssa.

Kuntayhtymä osallistuu työllisyyden hoidon kokonaisuuden kehittämiseen aktiivisesti yhteistyössä kuntien ja alueen TE-toimistojen kanssa. Hankkeisiin ja kokeiluihin osallistumisesta tehdään erilliset päätökset kuntayhtymässä. Kuntayhtymässä on nimetty yhteyshenkilö työllisyyden hoidon kysymyksiin.

7.5 Muu yhteistoiminta

Kuntayhtymä on keskeinen maakunnallinen toimija. Soten kokonaisuus tulee kansallisesti rakentumaan maakunnallisten organisaatioiden pohjalta. Palvelujärjestelmää tarkastellaan jatkossa yhtenä maakunnallisena kokonaisuutena kuntien alueella olevien osakokonaisuuksien sijaan.

8 Kunnan toimet, joilla on vaikutusta kuntayhtymän kulujen alentamisessa 1.1.2020- Luku 8 koskee Heinolaa ainoastaan tukipalveluyhtiöomistuksen kautta.

8.1 Toimitilat

Toimitilojen vuokranmääräytymisperiaatteet yhtenäistetään ja vuokrasopimukset uusitaan vuonna 2020. Nykyisiin vuokrasopimuksiin sisältyviä indeksikorotuksia ei enää tehdä, jos kaikki kunnat hyväksyvät tämän muutoksen. Kunta ei peri vuokraa tyhjästä tiloista ja kouluterveydenhuollon käytössä olevista tiloista.

Tarvittaessa kunta ja kuntayhtymä tekevät investointi- ja vuokrasopimuksen, jos on taloudellisesti perusteltua tehdä investointi palvelemaan kuntayhtymän toimitilatarpeita.

8.2 Tukipalvelut

Kunnan kuntayhtymälle tuottamat tukipalvelut hinnoitellaan siten, että hinta on korkeintaan markkinahinnan tasolla. Markkinahinta on yleisesti toteutuva kauppahinta, eli hinta, jossa kysyntä ja tarjonta kohtaavat. Tarvittaessa palvelusopimuksia muutetaan.

8.3 Tukipalveluyhtiöt

Kuntayhtymä omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että yhtiöillä on mahdollisuus päästä niille asetettuihin hinnoittelu- ja kannattavuustavoitteisiin. Kunta tukipalveluyhtiön omistajana ohjaa yhtiötä siten, että yhtiön tarjoamien palveluiden hinnat ovat korkeintaan markkinahinnan tasolla. Palvelusopimuksia voidaan muuttaa ja tarvittaessa kuntayhtymä kilpailuttaa palveluiden tuottajia, kuitenkin omistajia siitä ennakoon informoiden.

9 Jäsenkunnan maksuosuus

Kuntayhtymän talousarviossa oleva kunnan maksuosuus on ennakkolaskituksen pohja. Kuntayhtymän hallituksen päättämän talousarvion valmisteluohjeen mukainen kuntamaksuosuuksien summa 661,9 miljoonaa euroa jaetaan kunnittain vuoden 2019 kahdeksan (8) ensimmäisen kuukauden toteuman mukaisissa suhteissa. Kuntayhtymän hallitus on 30.9.2019 päättänyt esittää kuntayhtymän kokoukselle uusia perusteita ensihoidon kuntalaskutukseen. Uudet perusteet muuttaisivat vuoden 2020 maksuosuuksien jakaumaa kuntien kesken.

Esitetyn ensihoidon kuntalaskituksen uuden laskentatavan ja vuoden 2019 kahdeksan kuukauden toteuman perusteella arvio Heinolan maksuosuudesta on 25.000.141 euroa. Uusista ensihoidon kuntalaskituksen maksuperusteista päätetään yhtymäkokouksessa talousarvion käsittelyn yhteydessä. Lukua tarvittaessa päivitetään yhtymäkokouksen jälkeen.

Lopullinen maksuosuus määräytyy palveluiden käytön ja kuntien maksuvastuulla olevien kuntayhtymän kokonaiskulujen perusteella. Kuntamaksuosuuden toteutuminen edellyttää kuntayhtymän sopeuttamisohjelman täysimääräistä toteutumista ja että ei tule ennakoimattomia kulueriä.

10 Raportointi ja muutokset palvelusopimukseen

Palvelusopimuksen toteutumista seurataan kuntayhtymän kuukausi- ja osavuosikatsauksissa. Palvelusopimukseen voidaan tehdä muutoksia kesken vuoden, jos toiminnassa ja taloudessa ilmenee merkittävää poikkeamaa.

Toiminnan ja talouden toteumaa arvioidaan seuraavan vuoden palvelusopimuksen laadinnan yhteydessä.

11 Päiväys ja allekirjoitukset

xx.xx.2019

Jari Parkkonen
kaupunginjohtaja
Heinolan kaupunki

Marina Erhola
toimitusjohtaja
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä